

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (Correlational descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ ระดับผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการ และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการ

ประชากรเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลประจำการ ของกลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชนเขต 10 จำนวน 614 คนในโรงพยาบาลจำนวน 45 แห่งกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) ได้จำนวน 290 คนจากโรงพยาบาลชุมชนจำนวน 17 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมภาวะผู้นำของคูซส์และโพสเนอร์ (1995) ที่แปลโดยเมทินี จิตรอ่อนน้อม (2542) ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงในการแปลด้วยวิธีการแปลย้อนกลับและตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของการใช้ภาษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน ประกอบด้วยคำถามปลายปิดจำนวน 30 ข้อ มีคำตอบให้เลือกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของเบน (Bain, 1982) โดยวัดตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาลประจำการ 3 ด้าน ประกอบด้วยคำถามปลายปิดจำนวน 32 ข้อ ผู้วิจัยนำไปตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา และหาค่าดัชนีความตรงด้านเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา เท่ากับ 0.94 และนำมาแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น หลังจากนั้นนำแบบสอบถามทั้งหมดไปทดลองใช้กับพยาบาลประจำการจำนวน 20 คน ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในโรงพยาบาลคอยเต่า โรงพยาบาลฮอดและโรงพยาบาลคอยสะเก็ด ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชุดพฤติกรรมภาวะผู้นำเท่ากับ 0.99 และชุดผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการเท่ากับ 0.92

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์จำนวน 290 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน และมีความครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 253 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.24 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW โดยใช้ สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างพยาบาลประจำการมีอายุเฉลี่ย 31.67 ปี ร้อยละ 57.70 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 98.81 มีสถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 61.26 วุฒิก่อนการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตรเทียบเท่าปริญญาตรีร้อยละ 98.42 มีรายได้รวมอยู่ระหว่าง 10,001-13,000 บาทร้อยละ 50.59 มีระยะเวลาการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลแห่งปัจจุบันเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 1-5 ปี ปฏิบัติงานประจำที่งานผู้ป่วยในร้อยละ 47.03 และไม่เคยได้รับการอบรมหรือสัมมนาด้านการบริหารการพยาบาลในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ร้อยละ 87.75
2. พฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.28$, $SD=0.58$) เมื่อพิจารณารายลักษณะ พบว่า ส่วนใหญ่ได้แก่การทำตนเป็นแบบอย่าง การเสริมสร้างกำลังใจ การมีแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม และการทำทายกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36, 3.24, 3.15$ และ 3.09 ส่วน $SD= 0.63, 0.64, 0.67$ และ 0.63 ตามลำดับ) ส่วนการทำให้คนอื่นได้แสดงความสามารถอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.55$, $SD= 0.65$)
3. ระดับผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.79$, $SD= 0.39$) เมื่อพิจารณาตามบทบาทหน้าที่ในแต่ละด้าน พบว่า ด้านบริหารการพยาบาล และด้านบริการพยาบาลอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.70$ และ 3.95 ส่วน $SD=0.50$ และ 0.37 ตามลำดับ) ส่วนด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.45$ ส่วน $SD= 0.58$)
4. พฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ($r = 0.36$) และเมื่อพิจารณาทุกลักษณะของพฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย พบว่าการทำตนเป็นแบบอย่าง การทำให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถ การมีแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม การเสริมสร้างกำลังใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.34, 0.34, 0.33$ และ 0.33 ตามลำดับ) ส่วนทำทายกระบวนการ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.29$)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลย้อนกลับสำหรับผู้บริหารการพยาบาลเพื่อใช้เป็นข้อพิจารณาในการปรับพฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการส่งเสริมให้แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำบ่อยครั้ง หรือเป็นประจำในแต่ละลักษณะเพื่อส่งเสริมให้เกิดผลผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการต่อไป
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้เป็นแนวทางพัฒนาให้บุคลากรได้มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนงานขององค์กรเพื่อให้เกิดผลผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการในด้านวิชาการเพิ่มขึ้น
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำและผลผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการในประชากรกลุ่มอื่นๆ หรือในหน่วยงานอื่นๆ ต่อไป

ข้อจำกัดในการทำวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้วัดผลผลิตภาพในงาน เป็นเครื่องมือที่ออกแบบขึ้น โดยมีพื้นฐานมาจากแนวคิดของเบน (Bain, 1982) โดยวัดการรับรู้ของพยาบาลประจำการตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด โดยกระทรวงสาธารณสุข ในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น
2. ค่าผลผลิตภาพในงานเป็นค่าผลผลิตภาพที่เกิดจากการรับรู้ของพยาบาลประจำการการตีค่าผลผลิตภาพในงานจึงไม่สามารถวัดออกเป็นหน่วยน้ำหนักคะแนน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสัมพันธ์กับผลผลิตภาพในงาน ในทุกด้าน ดังนั้นผู้บริหารการพยาบาลควรให้ความสำคัญกับลักษณะองค์ประกอบ 5 ประการ ในการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำแก่หัวหน้าหอผู้ป่วย ที่อยู่ในระดับปานกลางให้สูงขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดผลผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการหรือของโรงพยาบาลต่อไป
2. ผู้บริหารการพยาบาลควรให้ความสำคัญ ในการเตรียมความพร้อมด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำแก่ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารการพยาบาลต่อไป โดยจัดให้มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำ อันจะนำมาสู่การพัฒนางานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และให้โอกาสหัวหน้าหอผู้ป่วยได้มีการฝึกฝนพฤติกรรมภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพจนเกิดความชำนาญ สามารถเป็น

แบบอย่างที่ดีแก่พยาบาลประจำการเพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานและทำให้การบริหารงานประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นต่อไป

3. ผู้บริหารการพยาบาลควรมีการปรับปรุงพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนางานด้านวิชาการของพยาบาลประจำการ เช่น ด้านการนำผลการวิจัยและความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล มีการจัดอบรมความรู้ทางวิชาการ แก่บุคลากรพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งสนับสนุนให้พยาบาลประจำการสามารถเผยแพร่ นำผลงานวิจัยไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อคุณภาพของการพยาบาล และเป็นการพัฒนาให้เกิดผลิตภาพในงานด้านวิชาการให้ยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำตามแนวคิดของคูซส์และโพสเนอร์ (Kouzes&Posner, 1995) ในกลุ่มผู้บริหารกลุ่มอื่นเช่นหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ทราบพฤติกรรมภาวะผู้นำที่แท้จริง

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการตามการรับรู้ของหัวหน้าหน่วยงานและตามการรับรู้ของตนเอง ว่าแตกต่างกันหรือไม่

3. ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านอื่นที่มีอิทธิพลต่อผลิตภาพในงานของพยาบาลประจำการ เช่น ความสามารถในการปฏิบัติงาน การเสริมสร้างพลังอำนาจ และความพึงพอใจในงาน เป็นต้น